

TUDOMÁNY IRODALOM

oooo

Mák.

— (Kosztolányi Dezső új versei.) —

Éppen tíz esztendeje, hogy Kosztolányi Dezső első verses könyvével megjelent a magyar irodalom fórumán. Az a virág, amelyet modern magyar lírának nevezünk, akkor kezdette bontogatni szirmait. Pontosan Ady Endre föllépése után jött Kosztolányi a *Négy fal között* című kötettel. Ugy jött, mint egy költői csodagyermek, tökéletes technikával, bámulatos virtuozitással, meglepő érettséggel, de költői profilja még nem volt egészen tisztán látható. Ebben az első kötetben még több volt a tudás és a tanulmány, a készség és a hibátlanság, mint az eredetiség és egyéniség. A francia parnaszisták és Nitzsche Zarathusztrája éppen úgy megragadták a fiatal szabadkai költő lelkét, mint Komjáthy és Reviczky magyar modernisége. Az ideges, vidéki, szegény kisfiú és a lázas budapesti diák szobájának négy fala között a legjobb könyveket olvasta, a legmerészebb álmokat álmodta és a legmodernebb, egyben a legművészebb akkori magyar verseket írta. A magyar szonettet ő nyitotta meg, a klasszikus formákat ő támasztotta fel ismét és ebben az első kötetében is van már egy csapat olyan verse, amely a későbbi Kosztolányi egyéni fejlődésének csiréit hordozza. Bizonys, hogy gazdagabban magyar költő még nem jelentkezett, mint első könyvével Kosztolányi. Azután jöttek a *Szegény kis gyermek panasza*i, modern líránk egyik reprezentatív műve, az egész világirodalomban számottevő verseiklus, melyben a költő egyéni érzései kozmikus mélységben tükröződnek. Az *Őszi koncert* és a *Kártya*, a szerelem és a szenvedély modern litániái és a *Mágia* egy gazdag romantikus képzelet és érzésvilág bűvös lámpájával világítanak bele Kosztolányi fiatalemberek leglelkébe. Ezekben a könyvekben már készen és egészen látjuk a költőt: ideges és mély melankóliáját, amely azonban az élet nagy és komoly szeretetéből fakad, egészen egyéni vers és nyelvművészetét, amely hiánytalanul és elragadó könnyűséggel fűdi mondanivalóját.

A *Mák*, Kosztolányi legújabb verses kötete, a költő minden eddigi erényével és gazdagságával teljes és mégis új benne valami: a tökéletes érettség, amely az ősz sokszínűségével és néhol nyugalomával is ragyog ebben az új magyar verseskönyvben. Még mindig a hold a kedves csillaga Kosztolányinak, még mindig szereti a morbid színeket és a neurasténia még mindig kicsal különben erős lelkéből néhány reménytelen panaszt: de a *Mák* költője már erősen megvetette lábát a földön, a fiatal rajongóból elmerengő férfi lett, aki nem csupán a szegény kis gyermekre, de a szegény nagyalmu ifjura is visszanez már, bölcsen, szomorúan, emlékezően és olykor a romantikus ironia mosolygó könyvein keresztül látja már a régi, idillt és tragédiát.

Egy modern lírikus ő, aki a buta „modern technika” korából *Virág* Benedek idejébe vágyik, de aki meglátja és átérzi mélyen és erősen a busz pesti nép vasárnap délutáni költészetét, egy új költő, aki a világháborúba ódát ír, de csöndes, szelíd ódát, a feleségéhez és egyetlen háborús versében az öccsét énekel meg, intim, családi bensőséggel, a gyermekszoba és játéktér emlékeivel játszadoxva. Mégis, azt hisszük, ebben a szép, finom, körülbelül artisztikus verseskönyvben, — egy kivételesen érzékeny és gyöngéd költő temperamentumán keresztül — jobban megérzik 1914 és 1915 és 1916, mint hadi tudósítások és egyéb krónikák garnadájá-

ban. A *Limlombok* című versében (1914) el-síratja Kosztolányi, zengően és mélyen, ami volt. És benne érezzük, hogy mit jelentett neki, nekünk, minden érzőnek és vérzőnek, az, ami akkor lett. Az *Adám* című szonettje is ilyen. Kozmikus erővel fejezi ki az örök emberi sorsot, amelyből minden háború ered. Vagy a *Szentbeszéd*, vagy az *Őszi sip*, amelyekben szó sines háborús dolgokról, mégis bennük van, mint a kagylóban a gyöngy, a kizökkent világban önmagára eszmélő lélek végtelen szomorúsága. Elolvassva a verseket, az egész kötet végső kizengése gyanánt a költő vallomását halljuk, amelyet az életnek tesz:

E sekély korban busztragikus arccal

Valom, hogy nagy vagy és mindig tudom,
A kávéházban és a villamosban,

A lármás köruton.

Versben novellában krónikában, kritikában ez az erős, komoly életérzés vezeti költőnk tollát, a legszínesebbet egész irodalmunkban. Igen, az életnek, a szép, jó, gazdag, súlyos és bátor életnek mindvégig hűséges hitvallója Kosztolányi Dezső, akinek lírájában még a halálvágy és az unalom is az élet oly intenzív lázával szólalnak meg, mint a piros öröm és a forró szenvedély.

A *Mák* egyébként a békésesabai *Teran* kiadásában jelent meg, kék és arany címlappal, egy vidéki magyar nyomda irodalmi és művészeti jó ízlését hirdelve, amire olyan égető szüksége van a pesti kiadóktól meglehetősen elhanyagolt írónak és közönségnek egyaránt.

J. Gy.

Irodalmi matiné. A Korzó-mozi február 11-re tervezett matinéját mint jelentős eseményt kell feljegyezni Szeged irodalmi életében. Olyan terv valósul meg ezzel, mely hivatva van városunkra különösen a háború óta csendes irodalmi életbe egy kis mozgalmat, eleveniséget hozni. Ezen a matiné a

fiatal magyar író nemzedéknek három olyan tagja fog bemutatkozni, akiknek mindegyike jólhangzó nevet vívott ki az irodalom-kedvelő közönség körében. *Kosztolányi Dezső* nevét jól ismeri a szegedi közönség lapunkból is, melyben mélyen szántó, de mindig kedves cikkeivel tette magát kedvelté. Érdekes, hogy éppen az ő pregnáns költői egyénisége a kiinduló pontja annak a nagy irodalmi esztának, mely szemünk előtt folyt le a napokban két budapesti napilap hasábjain. A Petőfi-társaság legutóbbi tagválasztásán a társaság egy pár, az irodalom berkeikbe betolakodott, dilettáns tagjának sikerült Kosztolányit kibuktatnia az ujonnan megválasztandó tagok sorából. A legutóbbi évek tagválasztó gyűléseinek az volt a tendenciája, hogy az irodalom igazi tehetségeit kiszorítsák a társaságból. Igazán csak a véletlennek köszönhető, hogy mindennek dacára a legutóbbi években is betudott jutni egy-egy igazi tehetség is a magyar irodalom legnagyobb tehetségének, *Petőfinek* nevét viselő irodalmi társaságba. Másik író, aki a matinéban fog bemutatkozni, a legtehetségesebb magyar humorista: *Karinthy Frigyes*. Ezt a nevet mindenki ismeri. A legutóbbi évek legsikerültebb tréfái, melyeket egész Magyarország kacagott, az ő tolla alól kerültek ki. Van-e magyar könyv olvasó, aki ne mulatott volna az *Igy irtok ti!* irodalmi parodiák kifogyhatatlan ötletein, ragyogó humorán. Ennek a fiatal írónak, ki még a három X-en innen van, már iskolája van az irodalomban, ő mai irodalmunknak genréjében a legkomolyabb és a legtöbb reményre jogosító tehetsége. *Barta Lajos* a fiatal, jónevű drámaíró lesz a matinéban harmadik szereplője. Nem ismeretlen név a szegedi publikum előtt. A legutóbbi színházi évad két legnagyobb sikere a *Szerelmem* és a *Zsuzsi* az ő nevéhez fűződik. Érthető tehát, ha a legnagyobb várakozással tekintünk az irodalmi-matiné elé.

Telefon:
1030-1035
455.

KORZÓ MOZI

Igazgató: VAS SANDOR.

Telefon:
PÁNYTÁR
11-85.

Hétfőn és kedden

Óriási!

Szenzáció!

Diadalmas előrenyomulásunk

Románián keresztül.

A hadvezetőség által engedélyezett felvétel.

A Töröcsvári szoroson keresztül.

Campulung bevétele.

A meghódított Bukarest.

Mackensen vezértábornagy és vezérkara.

Sláger:

A LÉHA VILÁG.

Amerikai dráma 4 felvonásban.

Előadások 5, 7 és 9 órakor.

Helyárak: Páholyülés 1:60, zsölye 1:20, I. hely 1 kor.
II. hely 80 fillér, III. hely 50 fillér.